

Jezična i obrazovna politika riječkog školstva početkom 20. stoljeća

Krešimir Međeral Sučević

U izlaganju je prikazana kratka povijest riječkoga školstva tijekom pripadnosti grada habsburškoj vlasti, s posebnim osvrtom na razdoblje od 1870. do 1918. Škole su, kao ustanove u kojima se mlade pripadnike društva priprema da preuzmu svoju ulogu u tom društvu (uključujući i usvajanje dominantne ideologije), bile odraz konstantne borbe stavova o položaju grada Rijeke unutar Austro-Ugarske. Ti su se stavovi između ostaloga odražavali i u jezičnoj politici koja se prakticirala u pojedinim školama, ovisno o tome pod čijom su kontrolom bile. Gradska autonomna prava Rijeke uključivala su i autonomiju školstva, tako da je u školama pod upravom grada prevladavao talijanski jezik. U školama koje su bile pod upravom središnje državne vlasti postojao je kontrast između želje da službeni jezik države, mađarski, postane jedini službeni jezik i u riječkim državnim školama, te realnosti koja je podrazumijevala da je službeni jezik grada, ali i pomorske trgovine, bio talijanski, pa bi njegovo ignoriranje prouzročilo mnoge praktične probleme. Na primjerima pojedinih srednjoškolskih i visokoškolskih ustanova u Rijeci toga vremena prikazane su mjere kojima se "na mala vrata" pokušavala postići sve veća prisutnost mađarskog jezika u školama, kao i protupotezi kojima je talijanska jezična zajednica pružala otpor tim mjerama. Osim toga, manja se pažnja posvećuje i ulozi još dvaju jezika prisutnih u riječkom školstvu u većoj ili manjoj mjeri - hrvatskoga, kao prevladavajućeg jezika riječke okolice, te njemačkoga, kao drugoga službenog jezika Monarhije i jezika koji je ostavio dubok kulturni trag na području čitave srednje Europe.